

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนิทานพื้นเมืองลาวของ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาต่างตระกูลกัน คือ ลาว กะตู่และม้ง โดยใช้ตัวบทนิทานที่รวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นข้อมูลในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นิทานพื้นเมืองลาวทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทหน้าที่ 5 ด้าน ได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการอธิบายกำเนิดของกลุ่มชนและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การให้การศึกษอบรมระเบียบของสังคม การเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคลอันเกิดจากความขัดแย้งและกฎเกณฑ์ทางสังคม การถ่ายทอดความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม และบทบาทหน้าที่ในการสร้างและแสดงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับกับวิถีชีวิตในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในอดีตมากกว่ายุคปัจจุบัน นิทานพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีบทบาทหน้าที่ที่เด่นที่สุดคือ การเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคลอันเกิดจากความขัดแย้งและกฎเกณฑ์ทางสังคมที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งและการต่อสู้ทางชนชั้น รองลงมาคือบทบาทหน้าที่ในการสร้างและแสดงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ที่มีทั้งอัตลักษณ์ดั้งเดิมในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแบบเก่า กับการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่สอดคล้องจากนโยบายของรัฐสังคมนิยม ตั้งแต่ปี 1975 เป็นต้นมา บทบาทหน้าที่ที่เด่นที่สุดของนิทานพื้นเมืองกะตู่ ได้แก่ การให้การศึกษอบรมระเบียบของสังคมที่เน้นการให้ความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต้องดำรงชีวิตของคนกะตู่ในอดีต ที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ส่วนบทบาทหน้าที่ที่เด่นที่สุดของนิทานพื้นเมืองม้ง คือการถ่ายทอดความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งเป็นสังคมจารีตประเพณี เมื่อเปรียบเทียบลักษณะร่วมและแตกต่างของบทบาทหน้าที่ทั้ง 5 ด้าน ในนิทานพื้นเมืองของทั้ง 3 กลุ่ม ทำให้เห็นลักษณะร่วมที่น่าสนใจในเรื่องของการอธิบายกำเนิดโลกและจักรวาลทัศน์ว่ามีวิถีคิดและความเชื่อที่คล้ายกัน คือการเชื่อในเรื่องผู้สร้างโลก ที่มีฐานะเป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันไป ความเชื่อในเรื่องผีและจิตวิญญาณที่สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ต่ออำนาจเหนือธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์กับประเพณีพิธีกรรมสำคัญ ๆ ในชีวิตและสังคม นิทานพื้นเมืองลาวยังเป็นพื้นที่สำคัญในการแสดงถึงความขัดแย้งและการต่อสู้ทางชนชั้นระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยผ่านนิทานประเภทกำพวด (Tales of the Orphan Heroes) ซึ่งปรากฏมากที่สุดในนิทานของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ความขัดแย้งและการต่อสู้ทางชนชั้นได้รับการนำมาตีความใหม่ให้สอดคล้องกับแนวทางของรัฐ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้สอดคล้องกับแนวทางในการสร้างประเทศอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ดังกล่าวกลับไม่พบในนิทานพื้นเมืองกะตู่และม้งที่นำมาศึกษาในครั้งนี้

This research aims to study the function of Lao folktale of three different Laotian ethnic groups. By studying the recorded folktales, the result reveals that folktales serve five major roles. First, it serves as an explanation of the origin of the ethnic groups and their local history. Second, the education of rules and laws of the society. Third, a channel for people to express grievances from social conflicts. Fourth, the conservation of culture and customs. Lastly, the construction and the projection of ethnic identity. Such roles affect people's way of life in the social and cultural context greatly in the past. The most prominent function of the Laotian folktales however, is a channel for people to express their grieves from the rules and laws of society, which in turn unveil conflicts and class struggle. Secondary to that is the role of constructing ethnic identity which consists of the original identity in social context, and the construction of ethnic identity as a result of the Socialist Government's policy since 1975. The most important function of Katou' folktales is the teaching of the society rules which greatly rely one nature for its survival while the most notable function of Mhong' folktales is to pass on beliefs, customs and cultures to the next generation. Comparing the differences and similarities of the function of folktales of three different ethnic groups uncovers a host of surprising similar attributes; for instance, their explanation and beliefs of the world genesis, the God of creation, and the belief in ghost and soul, all of which reflects their vision and respect to the supernatural power and greatly tied to their customs and cultures. In addition, the Laotian folktales conveys the conflicts and class struggles between the government and its citizen through a specific, tragic and influencing theme such as The Tales of Orphan Heroes, which are mainly founded within Laotian ethnic groups. Such conflicts and class struggles were reinterpreted and retold to be more fitting and better serve Government's policy. However, such phenomenon were not found in Katou and Mhong' folktales.